

Varoluşsal Bütünlükte Yapmamız Gerekenler

İnsan, yaşamını idame ettirebilmek için düşünmek zorundadır. Eski çağlardan bu yana en temel ihtiyaçlarını bu sayede karşılamıştır. Örneğin, barınma gereksinimi duymuştur ve önce mağaralarda yaşar, sonra çadır ve benzeri şekilde evrilerek günümüze kadar bu ihtiyacın karşılanma şekli gelişir. Bu beslenme ve giyinme için de aynı şekildedir. İnsanın en ilkel ve temel ihtiyaçları olan beslenme, giyinme ve barınma kolaylaştıkça da yeni ihtiyaçlar doğar. Bu eğitim, kültür, kişisel bakım, ulaşım, haberleşme ve eğlence olarak devam eder. Bunlar da karşılandıkça toplumun refah düzeyi artış gösterir. İşte insan, bu kadar evrilebilmek, gelişmek ve refahını artırabilmek için düşünmüş, empati kurmuştur. Böylece, yeni ihtiyaçlarına çözümler elde edebilmiştir. Bu konu ile ilgili yakından ilgili olduğunu düşündüğüm akım pragmatizmdir. Bu akım, felsefede uygulayıcılık ve yararcılık anlamlarına gelmekte olup pratik sonuçlara yönelik olarak düşünme üzerine kurulmuştur. William James tarafından popüler hale getirilmiş olsa da ilk olarak Jeremy Bentham tarafından 18. Yüzyılda İngiltere’de ortaya atılmıştır. Fakat temelleri Antik Yunan’a kadar inmektedir. Bentham ilk kez ortaya attığında en fazla insana en fazla mutluluğu getiren şey olarak tanımlasa da birbiri ile çelişme potansiyeli olan iki kavram içerdiğinden tanımını “en büyük mutluluk prensibi” olarak değiştirmiştir. Bu felsefi akımın ampirizm ile de yakından alakası vardır. Kısacası pragmatizmde ihtiyaçlarımızı karşılayabilmek için pratik çözümlere odaklanılır. Bu da biraz önce bahsettiğim üzere en temel ihtiyaçlarımızdan en uç ihtiyaçlarımızı karşılamamız için bize kolaylık sağlar. Bu konu ile ilgili olduğunu düşündüğüm bir başka akım ise hedonizm. Hazzın mutlak anlamda iyi olduğunu savunan müthiş bir öğretiler. Sokrates’in öğrencisi olan Aristippos’un öğretileridir. Ona göre her davranışın nedeni, mutlu olmak isteğidir. Bu öğreti bize, en üstünün ve en iyinin haz olduğunu, ancak gerçek hazzın sürekli

olduğunu, sürekli olana da bilgelik ile varılabileceğini söyler. Kısacası, yaptığımız her şeyi mutlu olmak için kullanmayı öğretir. Aslında bu görüş de bizim ve ihtiyaçlarımızın gelişmesini sağlar. Çünkü mutlu olabilmek için öncelikle, ihtiyaçlarımızı mümkün olduğunca karşılamamız gerekmektedir. Şimdi diğer bir akım olan aktivizmden bahsedeyim. Bu akım da protesto ve muhaliflik ile eş anlamlı olarak kullanılır ancak aktivizm, sayısız politik yönlendirmede yer bulabilir ve geniş bir biçim yelpazesi içinde oluşabilir. Örnekleri blog yazmak, sokak yürüyüşleri gibi çeşitli şekillerde olabilir. Aslında iletişimin ve fikirlerin bu denli önemli olduğu 21. Yüzyılda bu akım da kendi fikirlerimizi özgün bir şekilde beyan edebilmemiz açısından oldukça önemlidir. Bulduğumuz çağa bakacak olursak bu, en önemli ihtiyaçlardan birisi olarak görülmektedir. Felsefe, içerisinde bu bahsettiklerim gibi birçok akım, öğretisi ve fikri barındırır. Felsefi fikirleri birer evrensel çizgi olarak düşünecek olursak, felsefe bu çizgilerin toplandığı bir noktadır. Aslına bakarsanız düşünebilen varlıklar olarak felsefenin bu özelliğinden olağanüstü şekilde yararlanabiliriz. Az önce ihtiyaçlarımızdan bahsetmiştim. Felsefe gerçekten tüm görüşlerini bir arada toplayarak bize bu konuda yardımcı olabiliyor. Bize kreativite sağlıyor ve empati kurma yeteneğimizi artırıyor. Burada bize düşen nokta ise bunları uygulamaya geçirebilmek. Bir de, yeni görüşlere açık olmak. Zaten hepimiz biliyoruz ki, bünyemizde oldukça kısıtlandırılmış görüşler ve feodal eylemler barındırıyoruz. Ayrıca, kendi görüşlerimizin doğruluğunu ispat edebilmek için başka görüşlere muhalif olma çabasına giriyoruz. Biz bunun için çabalarken, Dünya'da bir sürü çocuk açlıktan ölüyor, milenyum nesli tehlikeye giriyor, savaşlarda suçsuz insanlar katlediliyor ve daha bir sürü şey. İşte, biz bunları düşünemiyoruz. Bir de, kendimizle çelişme gibi büyük bir sorunumuz var. Mesela hangimiz plastik üretimini azaltmak için yaptığımız geri dönüşüm kutularının plastik olma nedenini sorguladı. Ne kadar garip değil mi? Dünya da ve evrende bu kadar çok büyük sorun varken, bizim

bir Őeylere sahip olabilme ya da bir görüŐe ait olabilme arzumuz? İnsanın bencilliği olarak adlandırılmalı bana göre. Henüz, hiğ bir Şey iÇin çok geç değil. Felsefe, bizim iÇin birçok görüŐü bir araya getirmiŐ ve harmanlamıŐ zaten. Bizim tek yapmamız gereken hibrit düŐünebilme yeteneğimizi bu ortak paydadaki Őeylerle birleŐtirip hem kendi sorunlarımıza, hem de evrenimizdeki, dünyamızdaki sorunla çözüm üretmek. Evet, insanlar olarak bunu yapabiliriz. Sadece artık bağnazlıktan kurtulup felsefenin ortak paydasına aldığı görüŐleri farklılıklarıyla kabullenerek onların pencerelerinden bakmayı Đrenmeliyiz. Gerisi zaten geliyor. Kısacası felsefe her Şeyi tek bir ortak paydada buluŐturuyor. Bizim tek yapmamız gereken ise bu özellikten faydalanarak evrensel sorunları çözmek.

Elif Domurcuk